

hini a ioc da dosta dezhi.
 Muan bennag a sonjazy skei
 eunn taol baz var ar blantennik
 roz: kerkent e reaz sin gan
 he dourn da jom heb ober,
 gant aoun na rize glazet
 ann Introun. Ar

Vere hez a deuz da veza
 trist eur pennadik, hag ann
 dra-ze a reaz eur boan
 oraz da Vernadett,

Petra zo, va Introun
 Ems Vernadett.

Serag eo he kelon
 Brema glac'haer

Petra e e'helpemp-ni
 Evidoc'h ober

He reponstas: Pedi
 Evit ar pae'fuer.

Goude veza lavaret da
 Vernadett judi evit ar bec'herien,
 ar Vere hez a deuz adarre da
 veza laouen. Eur pennadik
 goude e tistroaz, d'ann em
 evel er queachou-all, ha bisad,
 Bernadett a deuz nebeut-a-nebeut
 de veza evel kent.

Bernadett tregasset gant
 ar polis.

Er sulvez-ze n'oa ken kaoz
 sennet diwar benn Bernadett.
 God a lavare; Ar vere hez-ze
 zo trevaliet he spered,
 poent eo he e'has d'ann
 hospital

Led all a lavare : Falkagriez
 ha finessa n'euz ken ouz he
 leul, poent eo d'ar polis
 Kregi emhi . c'hes ar re o doa
 he quelet a dost he sellet
 quiz outhi, a sonje e
 ranke beza quir ar quiz a
 lavare. Goude ar gouzperou
 ann dud a rede ar vandenn
 war he lero'h hag a vode
 enn dro dezhi da ober
 goulennou outhi. Getu ar
 serjant polis o tout dre
 quiz ar 3^e foul, ha krapa
 he mure'h ar milisier;

Enn hano al lezenn, emezha
 Garen - me dioc'h-tu da di
 ar c'honisser polis.
 Jakonet oa hano ar
 c'honisser-ze. Jakonet
 den ruot ha dijirrot evel
 ma vez puerria protel ar
 c'honarnant, a generaz
 enn eor c'hentil da genta,
 hag a goumenses da gaozeal
 bras da Vernadett.
 Da mure'hik vad, emezhan,
 klevet em euz e velez enn
 Intouan gaer e Grott c'hassabil; lavar
 d'in ha quir eo ann drage.
 Bernadett a lavaraz ar virionez
 penna da benn. Goude-ze eoit
 d'alla ar vee'h iacunk hag

ober hag ober dezhi lavaret
ar c'hontrol, kemeraz eunn
ear dronk, hag e lavaraz
dezhi ken diehet :

Egeier tout, emez-han, ne
glaskez nemet trompda
ann dud ! Ha ma ne
laveraz ket ar virioez dioc'h
tu, me lakai ann ardehier
da gregi unnot ! Mes
Bernadett a gendake he oto
da lavaret ar memes tra.

Ne'e di ket ac'hann, emez-han,
ken a'z pezo promettit d'in
ne'e di mui d'ar Grotte.

Preot em euz va ger da vont,
eme Vernadett, ha pa deu
ar preot e santan eunn dra

beunag euz va foulza,
euz pennadit goude e teuz
Fanch Goubirouz da glas he
verc'h : Va merc'h d'in,
eme ar miliner ? Fanch,
eme Jakobet, en euz skai
war he spoaz, dioullit ma
kirit ! Ho merc'h e devezo
euz goall affer ; mont a rai
d'ar prizon ma n'e ger
dioull, hag evelse arabad deoc'h
he lezel ken da vont d'ar
Grotte. Fanch Goubirouz,
evel ar re brour puerhessa,
a ioc'h lunt dirag tud ar
c'hargou. Da erruaz er gear
a lavaraz eta da Vernadett :
Gullet a rez eme ann ardehier

a arab deomp ! abar d'ez
 adare d'ar Grott et vezi
 kaset d'ar prizonn ha me
 ive ; rag-se ta arabad eo
 mont ken. Bernadett a soa
 trist he fenn o klevet am
 draze. Diez e kave dizenti
 euz he zad, ha ken diez
 all mankout d'ar bromese
 e doa great d'ar Verchez da
 vont d'ar Grott epad
 pemzet dez. Mad, enezhi
 d'he zad, ma'r gellan
 n'er d'inn ket.

Bernadett poulzet d'ar Grott
 et tanoz vintin, d'al lun
 22 a viz e'houerren, ar
 bobl a ziredaz adare d'ar

Grott em espier gullet Bernadett
 Mes em devez-ze e oue great
 dezhi mont abred d'ar skol,
 ha difunnet outhi mont d'ar Grott.
 God euz ar vugale ar skol
 a rea goab anezhi ; Goude
 ar skol genta, en eur zont
 d'ar gear d'he merenn, e
 santaz eunn, dourn, burzudas
 euz he foulza da vont d'ar
 Grott ; n'oa ket evit miret
 da vont. D'ar mesez burzuduz

He c'hass kouz goude.

Eunn dourn douz ha neruz.

Evel dourn Doue.

Da erruaz dirag ar Grott oa
 sounet kreiz diez, hag eo balz
 tud eno e'hoaz aboue ar

mintin. Abouta reaz evel
 kustum war he daoulin da
 lavaret he japelod. Abes
 kaer e doa pedi ha sellet
 ouz ar Grot Grott, n'e
 vele netra unhi nemet
 ar blantennik roz-gouez
 hag eunn tamm kiwi bennag.
 Tallas i se zorge ket.
 Tenos ann anten.

Ab dreuz hon eurusled.

Del eur goumoulen.

Distri a reaz d'ar gear en eur
 vouel. Daoust, emezhi,
 hag eur puelled bennag
 em beffe great.

Aba muez ho c'hoftanet,
 abe c'hoelen eskuz.

Tardouit, me ho ped
 abam madelizuz.

Euz a beleac'h e tenez eme
 he zad dezhi, kerhent ha ma
 berruaz eunn ti. Hag hi
 da gounta petra iou c'hoarvezet.
 Hag e levezaz oud bet kasset
 di evel eunn despret did? iou eme,
 Bernadett. Abad, neuze
 eme Tanch n'e izifennin ket
 ouzit huirziken mont d'ar
 Grott: gra evel ma kisi.

Bernadett a oue laouen fra glevaz
 ee bet Bernadett eunn draze.

Ab e'ho misser avod, fra
 glevaz ee bet Bernadett ar
 Grott eunn despret-d'ann difenn
 en doa great, a e'halvaz ann
 tad, ar vamm hag ar vere'h
 d'he gaout hag a skandalaz

amezho a zoare. Goude ze
ez eaz d'ho distuill d'ar
Prokuror. Mes fema, o
veza n'ea ket a ziquss, n'e
lavare ket kelz a dra.

Ar Vere hez a kaozeal
gant Bernadett

Gan devez warlerc'h 23 a viz
c'hwevrer, ez oa dija eur
maread tud e kichen ar ^{gour}
arok m'oa savet an
heol. Bernadett, ker modest
a tra, a deuz dre greiz ar
faul da gaoulina d'al leac'h
n'oa kustum, eur pilet
alimet ganthi enn euz
dourn hag he japeked enn
euz dourn all. Enn euz

traol kount he bizach a
pinchaz liou hag e klevaz
mouez ar Vere hez:

Bernadett, emezhi. Getu
me ana, eme Vernadett.

Enn dra am euz da lavaret
deho e k, promittit d'inn
n'hun leverot da zen.

Mes promitti a ran, eme
Vernadett. Ibez e chanjont
eur jumadik da gozeal ann
eil gant eben. Iba brema,
eme ar Vere hez, it da
lavaret d'ar velen e fell
d'inn e ve savet eur chapel
anna enn funor d'inn.

Atma Karfen guelt
ProceSSION
Gant pure ve klevet
han ar c'hantidow

Hag eur chapel savet.
 War lein ar gres-tun.
 Et rai ma vo brudet.
 Va flas da viken.

Kerhent ez eaz ar Terc'hez
 kuit, ha broach Bernadett a deuz
 da veza temral evel ann douer
 goude kuz heol. Eunn eur
 zistrei euz ar Grott, Bernadett
 a iaz da gavit eotrou Jersoun
 D'Gourd da ober he c'hevridi.

eotrou Jersoun Gourd
 Ann eotrou Jeyramal oa he kano
 Droug ha rust oa eunn temik, mes
 eunn den mad evelto, ha dreist
 pub tra eur beleg santel.
 N'e glabke nemet gloar Doue

ha mad he laessioniz,
 abalamour da-ze oa doujet
 ha kaset. Da bigne er gador
 Jarmoun, he gomzow a veze
 kaset a wechou, skei a rea
 dizamant war ann dizurzion.
 Ihuennou euz ar re a veze
 skandalek gant han, a grii a.
 enep dezhan; mes hen ne
 rea war hag a ier ato gant
 he hent en eur ober ar vad
 eb' re a zalc'h mad n'e
 blijont ket d'ann holl, hag
 ann den a gav diez klevet ar
 vissionez pa vez a eneb dezhan.
 Ann eotrou Jersoun evelto,
 a veza m'en doa kaloun vad
 ha ma rene brez kaset, a c'hell

Lavarat meur adra ha n'e riji
ket silhout abers eunn all,

Da gaout ar Tersonn-ze ez
eaz eta Bernadett da gouzout
dezhan p'etra e doa lavarat
ar Ver'hez. Annet Abtaou
Seyramal, o Klevet Bernadett,
a jaine dezheblent hag en doa
ann ear da zistredi. Eunn
le unan koulz goude, e sonje
e ethele ann traou-ze beza
quir. Be a furnez en doa
evit diskuez dioc'h tu ar prez a
zante enn he galoun gant
aoun da veza trompet. Aborse,
nag hen nag le vekiñ n'ez
ijont var dro ar Grot d'ar
mare-ze. epar d'eo ann

Tersonn-ze Bouanez ann eno,
emezhan da Bernadett, me ve
euriz da e'hellout sikour sevel
eur chapel enn honer dezhi.
Mes n'e anavezon ket ann
Tersonn-ze, hag abaz oher
ar prez a e'heulenn a ranfon
gouzout mad p'iou eo. Oher
a ranfo ur berzud bennag
da zistruer he galoun, oher
lavar e vhez anezhi var eur
blantennit roz-gouez; mad,
ennomp brema e miz choue-
rer; lavar eta dezhi euz va
ferz, ma fell dezhi e ve savet
eur chapel eno, labat roz da
zevel er blantennit. Ann
dud a gleraz buan p'etra en

dea lavaret ann Botrou
 Tersonn da Vernadett, hag o
 dea mall da velet antonoz,
 God anezhe a lavare; etba
 n'e e' hoarves ket ar burzud-ze
 eo sklar hag anat, n'eo
 Bernadett nemet eur e' haouiades.
 Hag a reant mublendi ann
 Botrou Tersonn da veza
 komzet ker mad.

Ar Verchez a lavare
 ober punijenn.

Antonoz vintin, 24 a viz
 e' houevrer, Bernadett a erruas
 er Grett var dro sac heol hag
 a iaz d'ann deoulin evel pa
 n'e vije nemethi se-unan.
 Kemeret a reaz he japeket.

ha kerkent he bisach a jerebas
 liou. Dive he ann ear anezhi
 oa anat d'ann holl erle
 dirazhi eunn dra vrezuduz
 bennag euz ar bed all. Neur
 a hini euz ar re n'her e' hredent
 ket kent, her e' hredaz neuze.
 ofes ar blantennik n'e zavaz
 ket a roz emchi, hag ann dud
 difeiz a ioa fouge emho abalamant
 da-ze rag sonjal a reant
 e vije euz dezho diskuez dre
 eno oa faoz ar jez a lavare
 Bernadett. Pa zistroaz haoune
 euz ar Grett ann Botrou Pyramet
 a e' haoumaz outhi: o'c' hanta,
 guellet e jeuz-te ann Botrou
 adarre hiris: Petra e deuz

respountet ? ia, he gueler
 em euz abrou Perrou, ha
 pi'em euz lavaret dezhi e
 e'houlemac'h ma lodajc roz
 da zavel ar Plantunik a iou
 eno dindan he zrud abars kredi
 n'e deuz great nemet muzc'hoarzin
 e'ha tuit euz ann Enven
 O joo ra e'helon.
 Diskuzit ho krasou.
 Mar pily, ra hutaun.

Eur merk a e'houlemer
 Gent ho madelez.
 Vit ma vo gueler skler
 euz oc'h Kouanez

E-harz ho treid ra deui.
 War ar rozen-gouez.
 Berna da zigeri.
 Eur boked nevez.

Neuze'n euz neuzc'hoarzin
 Evel ann ehez.
 Quelloc'h, enez-hi, a rin
 Da'z our Kouanez.

N'euz zigor, parrouia.
 E war ar rozen
 Kalon ar van vella.
 Zo quelloc'h soursen.

Goude ze eme Tarnadett, e deuz
 lavaret d'inn pedi erit ar be'kerien
 ha mont betek ar penn fella er
 Grott

Leir gwech e deuz savet he
mouez da lavaret: Tirienn!
Tirienn! Tirienn!

Leir gwech em euz lavaret ar
e' honzou - ze var he bere'h,
epad ma'z em a ruzou var
va daoulin betek guelit ar
Grott. Eno e lavaraz d'inn
eur sekret all, hag ez euz kuit
enn eunn taol keant. O

Klevet: kement - se, asur Stotrou
Tersium a jomas da zanjel hag
a lavaraz ermban he unan;
Gortezomp, emezhan. Obr
velin naz ann Stotrou'n - Estob
n'oue ket dare dezho kredi
dise lu - tu kement a glevet.
Favut revent teteri skarz

abars kredi. Hag evlse merch
ar miliner a oue tregasset,
netet hebbes gant ar polis,
mes gant ar velin ho - unan
obr e' honzou hved gwech oa da
Vornadett da velin ar Verehez.
Da'z ea Vornadett enn hent,
ann dud a vode enn dro dezhi
da elholenn petra vele ha
petra glave er Grott; ha
neuz a linn a isa d'he zi d'he
e' haout edoug ann deiz, Ann
ti - ze a isa paour ha dister.
Imach ar Verehez, beadedou,
isnachou ha metalennou a heb tu
dez - hi; eunn tammit guelid
eur goz daol hag eur gaz kedor
bennag; setu eno Holl ar beuz

ann li-ze a iea ennan
ann dud da i'houleun sebrejour
ar baradoz.

Ann darn-ruia euz ar re a iea
di, o velet prourentez ann dud
keiz-ze a giniye dez ho eusm
aluzenn bennag. Abes Bernadett
lag he gud n'e felvezaz dez ho
morse kemeret netra. Gwelse
ar polis n'e e helle ket tannell
ar vereh da douelli ann dud evit
arc'hont.

Ar funteun Buzuduz.

Ann dra-ma a iea d'ar iean, 29
a viz c'houevrer, ann eizvet
devez euz ar pempet-dez
gouennet gant ar Verehez.
Euz blad hele niver a iea

diredeket mintin mad d'ar Grott
enn deiz-ze Da vras Bernadett
ez eaz adare d'ann Savulin, hag
ann holl a reaz erald'hi.

Beuze, erl er gushou-all, er
Verc'hez en em zistueraz dezhi
hag a lveraz. E'hoant
em euz da ziskleria dehoc'h eunn
dra hag a zell ouzoc'h hebeten
ar sekret diverza eo; na livirit
ger anezhan da zom, kemeleut
nag euz ann deou all em euz
diskleriet dehoc'h kentoc'h. Na
brema, eme ar Verc'hez goude
beza chomet eur pennadik heb
lavaret ger, it da eva ha d'en
em vale-hi d'ar feunteun, ha
drebet euz ar geot a ze em he
e'lichen.

it brema, d'ar feunteun.
Stez... emzhi.
Predet a raio kun.
Vit meur a hini.

Bernadett o velit n'oa feunteun
ebet er Grott a iaz etrezek ar
gand. Neket aze em euz
lavaret dehoc'h mont da eva, eme
ar Verc'hez; it. d'ar feunteun
ama eme-hi. Nag en eur
astenn he dourn, e kiskleraz
d'ar bugel eur e'hoant seac'h
euz ar Grott.

Na Bernadett suize.

Vant d'ar ster gant prez.
Va merc'h, n'eo ket aze.
Eme ar Verc'hez.

Bernadett a iaz war he,
 daoulin betek ar c'horn-seac'h-ze,
 hag evl pa vije bet lavaret dezhi
 gant ar Ver'hez, en em lakaaz
 da ober un toull en douar
 gant he bizied. Un toullid-
 je a douar dioc'h tu da veza
 he leiz, ha nebeut a nebeut
 da veza karget a zour.

Ar plac'h, pa zistroas.
 D'el leac'h iou merket.
 Enn he darnarn zartas
 Ann douar ghebiet.

A benn tiz gwech e klaskaz eva
 euz ann douar-ze mes ken teo
 oa gant ar pri ma edoa donjer
 outhan. Ar bederwet gwech e
 paarias muioc'h evit senti euz

ar Ver'hez; eva a reaz eur banne
 douar, goalc'hi a reaz hi bisach,
 hag e trebaz eunn tannik euz
 ar geot a iou eno e kichen.
 War dro seiz heur oa dioc'h ar
 mintin, berkent e Koumansas
 ann douar da redet euz ann toull
 O tachen heun a jia.

Diou hiriziken.

Ne garfe ket tanna.

Dour mat he sausen.

Neuze ar Ver'hez a iaz adarre
 d'ann eno, Bernadett a zistroaz
 d'ar gear, hag ann dud a iou eno
 a somaz seberet. Tephini eno
 doa c'hoant da velet ann eienenn
 burzuduz, da eva douar anezhi,
 pe da zouba he voucheur enezhi

Funteun ar Ver'hez a ia ato
was grest hag abenn eunn nebeut
dervezion e laoske oc'h yenn kent
mil litrad dour ben'hez.

Kenta pare burzuduz
Antronoz, d'ar quener n'e a viz
c'houevren, ez oa p'emp fri
c'houeac'h mil den vardro
ar Grotte. Mes ar Ver'hez
n'en em ziskuegaz ket da
Vernadett. enn deiz-ze, gant eunn
marteze n'e deufe ann eurquill
da c'houid ar galoun iaouank-ze
Distri a renkaz etz d'ar gear hele
quellit Mann, Doue, hag heb ann
hent n'e rea nemet gouela.
Eur vech all oa bet c'hoarvezet
ar memes tra ganthi.

Mont a reaz Bernadett
Diou vech d'ar menez
Diou vech nitro ebet
N'i velaz, paour hez.

Ar Ver'hez n'oa ket deut, mes
ar funteun a ia c'houmet da
rei tusteni euz he galloud. Botrou
Personn Lourd a c'houenne
eur burzud, hag ar Ver'hez
a reaz unan brassoc'h eget
ann hini a c'houennet diganthe.
Er venovez-ze e oul anavezet
er vech kenta, vertuz ann dour
burzuduz-ze. Eur paour hez
tenner mein euz a Lourd,
Loiz Bourriet he henn, a ia
born ugent vloaz a ia. Pa
glvez hano euz ar funteun
burzuduz, e lavaraz d'he mure'h:
He da gere'hat dour d'inn euz ar

feunteun-ze. Abar d'eo ar Verehez
 en em zistuez ens, e c'hell parae
 ac'hanon ma fell dezhi. Abar
 vere'h a gerc'has dour d'he zad.
 Hema en em laka da bedi he
 da vralc'hi he lagad. Bern gant
 ann dour-ze ha ker-kent e
 kumans gudet sklerijenn; ken-
 dere'hel a ra da bedi ha da
 vralc'hi he lagad, hag eur
 pennaol goude e vele koulz ha
 sithun. Tare so he lagad.

Heket Pourriet hebban en doa
 bet eur pavi burzuduz; kelz re
 all, aboue meur a vloaz war
 he gueb he dilezet gant ar
 ridisinet, a ioa pareet gant ann
 dour eur a feunteun ar Verehez.

D'eu n'e vele ar Verehez mes
 ann holl a lavare oa great ar
 burzudou-ze gant he. Abour
 a vil den a deuz d'ar Grot
 da allami goulou he da gana
 kantikou epad ann noz, en
 eur drugarekat ebann. Doue
 erit he madebez.

Deisiou diweza ar pempzekde
 Enn deisiou varlerc'h, ar
 Verehez a gendalc'has beb minter
 d'eu em zistuez da Vernadett
 Abar feunteun a greske bennez,
 hag ar burzudou a rea ive.
 D'ann eil a viz meur, Bernadett
 a ias adarre da gavut ebetrou
 Person Pourt, do lavaret.
 Abar Verehez e deuz e hoant e

ve savet eur chapel hag he ve
 grest processionou er Grett,
 Neuze ann obitrou Deyrnial
 a iaz da Darb da gounta
 d'ann obitrou 'un boko ar
 burzudou a c'hoarveze e Lous
 eunn rebrut devesiou a iaz
 D'ann 3 a viz meurs, e t'oue
 kement a dud d'ar Grett, ma
 oue kasit archerien ha soudardes
 war bord ann hent, da
 vint outho.

Eur bugel anter-varo pareet
 D'ar iaz, 4 a viz meurs, ez oa
 dezhen agent mil den dezha er
 Grett araok sas hed, e c'ho-
 dal Bernadett. Ann niver a iaz
 ato war grest. Ar polis, archerien

ha soudardes Lourd a oue digaset
 da ziouall, gant ann na sauje
 freuz. Ann fell a zouje e c'hoar-
 veze eur Burzud blaz bennag,
 o viza m'edo ann dezha d'iveza
 uz ar puzekdez goulemet gant
 ar Verilez. Ann Introun gaer
 en em ziskulzaz adarre da
 Bernadett evet un devesiou - all.
 Lavaret a reaz mont da eva dour
 ha d'ev em roalc'hi d'ar funtem,
 ha d'ibi uz ar got a iaz enn he
 c'hoarveze. Goude timent a reaz ive
 dezha mont adarre da lavaret dar
 rebrut sevel eur chapel hag ober
 processionou eio. Ober a hent - all
 a iaz e hoar netra a nevez. Er
 bugel a bedaz ann Introun da
 lavaret dezha he hanv : mamm

Doue n'è lavaraz ger, n'è ket
deuit e'hoaz ar mare. Pleuze e
savarz adarre enne erro, ha merc'h
ar miliner a zistroaz d'ar gear,
terwal he fenn ha diez he
spured o sonjal n'è e'hele mui
manteze guelit ann Zintroun
gear. Ze. Ann duet en em den
ive kuit nebut a nebut.
Eodeta da beder heur ez oa e'hoaz
pump pe e'huac'h kant den chomet
eno, da bedi ha da efa dour. Abes
ar Vere'hez a felle dezhi abarz
fin ann diez ober ur busqued bras
e testeni euz he madelez. Enne
eunn ti paour e Goura ez oa eur
c'hrouadur daou vloaz dare da
vervel. Justin oa hano. Klav oa
abraou' nioa ganet, ha brema oa

toe'hor. He dad hag he vamm a
ioa e kichen he gavel o sellet out-
han o tremen. Enn amezeger
dezha a ioa dija o'klast al linach
da zebelia ar c'horf. Daoulagad
ar bugel a ioa deuit da veza tennet
sournet oa he izili, n'her e'hele
mui g' tenna he alar: e'baro eo,
a lavaraz ann tad! Ma n'eo ket
mare e'hoaz, enne ann emezeger
enne o vont da vervel! N'eo ket
mare e'hoaz, enne ar vamm; ar
Vere'hez a zo bet guelit er Grot a
bared anezhan. Hag evel pa e
devije kallet he skiant, e tenn euz
ar c'havel korf he bugel dija sournet
hent lakeaz enn he zavadiker, hag
ez eaz kuit en despet d'he fried.
Abou a ran da gaout ar Vere'hez imezhi

Esse ni eo ket maro e throaz ar
bugel, eme he fried, unacout o vont
d'hen laza. N'euz forz, emezhi,
mervel ama pe ahont, petra
ra ann dra-ze! Hag hi d'ar
Grott, Vardro gumps heur va,
hag ez oa e hoaz eur e'liant d'ere
bennag eno. Ar vamm a tiaz
gant he bugel da zaoubira dirak
ar Grott, gande-ze ez eaz war
he daoulin a ruzow betek ar fountain
e tennaz euz he zovancher korf
he e'houadur maro pe zare da
vervel, hag he soubaz anezhan
enn ruzow, enn dour ien betek he
e'houzoug. Ar vamm-ze e deuz
kollit he fenn, a lavare ann dud,
Gma o vont da laza he bugel
enne unan. Ar bugel-ze zo maro,
enne eunn all

Grad eur e'liant heur hen dalc'hez
enn dour. Goumet oa evel eur
e'horf maro. Heuze heur lakeaz
adarre en he zovancher, hag e
tunnaz luan ganthan d'ar gear,
e'bre e'horf a iou ien skals, hag
he visaj evel pa vije maro. Gullet
o rez eo maro, eme ann tod
N'e ket, emezhi, ar Verc'hez he
pareo. Lakaat a reaz ar bugel
enn he gavel, hag eur sammad
goude heur e'houzoug o tenna he alen,
Justin a deuz da grevaat a rebeut
dour, hag antonoz vintin e tigoraz
he zaoulagad hag e vuze hoarze o
velit he vamm. Pare mad oa
D'ann eil antonoz e vake evel pa
n'e vije bet morse klav, e'houzoug
zout

a reaz c'hoaz kelz burzudon all
hag a ve se. Sierr da gousta ama.
Setu aze penaoz ee'h achuaz ar
preuzekdez goulennet gant ar
Vere'hez; setu aze ive penaoz
e kounansas pelerinaochou Doue
Trefet karle, o vleit kement all
a dud o tout di, a zifennaz grou
mont d'ar Grott ha war am
douaron ho vardro. Abes kaer
o devoe potred ar c'houarnamant
hag ar prolis klask miret ee'h
ar pelerinaochou. ze, Doue hag
ar Vere'hez - Vari a oue treac'h dez
ho. Apr 25 a viz meurs

Apr Vere'hez a lavar he heno

Abaoe ann devez divizo' dez ar

preuzekdez goulennet gant ar Vere'hez,
Bernadett a iaz lundez d'ar
Grott; mes n'e gante mui netra
ouz he foulza da rent. Eno
e lavare e he japeled evl ar
belerinet all. He daoulagad a bare
war ar garet kleuz, mes ne veb
mui ann t'rouev gaer.

Koulz goude ann dud a zontje e
tuji c'hoaz ar Vere'hez d'en en
ziskuez da Bernadett, hag evlese,
pa'z ee houma d'ar Grott. ez eant
a vanchem war he lere'h. D'ar
25 a viz meurs, ar bugel a zontas
adaree ann dre bennag ouz he
foulza d'ar Grott. Goull ar
Vere'hez a ioa, rag da gamer ann
diez. ze e tuaz quechall ann

Gal Gabriel da lavaret dezhi
e viji mamm da zoue.

Da zwez ev goul braz.
Euz salud ann Gal.

Petek Mari iear.

Ar e'han sobret.

Un diez-ze e tuez adarre eur
maread tud d'ar Grot: eur ho
zouez edo ar re a ioa bet paret
gant ar Vere'hez. Kerkent ha
maty eaz Bernadett var he
daoulin da lavaret he japelit,
e velaz ann Introun garr eur
he ze er garet. Klouz, eur
c'fledha sklerijenn o lugerni eur
dro dezhi. Ar leugel e doa
ankounac'heut ar beb-ma
o velet peger kaer oa ann
Introun-ze.

O Introun, emezhi, o fet ar
radeler da lavaret d'inn piou
oc'h, ha pe hono o fuez:

Ha c'hui, o Introun garr.

Dunt eur hon touez.

Te hono ha c'hamer.

E bro ann Elez.

Ann Introun a reaz eur muge hoar
mes ne lavaraz ger. Bernadett
a reaz c'hoaz teir quech all ar
meme gouleun; ha beb tro, ann
Introun a rea eur muge hoar,
hag evel pa viji he gloar o
krestki, e tuez da veza kaer-oc'h
keara. Ken pa dist kriet.

D'ho servicher.

Me jomo daoulinet.

D'arzo e'ha, Mestrez.

Dar Peder gwech e'houennas,
He hano ganthi.
Ma d'ann Introun plejaz,
Telaou arezhi.

Dar goulen diverza a reaz Bernadett,
ann Introun duduz a glozaz
le daouarn ann eil ouz egile,
hag en eur zellet ouz ann eun,
et lavaraz: (Abbe eo ar Konsepsion
dinam,) da lavarret eo: abbe eo ann
hini, zo bet konsevet dibec'hi
Mamet ann lavaraz. Vel ann heol o kuz,
Konsepsion - pur. Ab baraz neuze.
Abbaou ann e'houennas He hano lavarret
Doue krouadur. E signaz d'ann be

Ann Introun a zavaz d'ar baradoz
eol eul luc'heden, he Bernadett

leun a joa a iaz buan da lavarret
he hano d'ann Introun Person,
Biskoaz n'e doa klevet ar ger kon-
sepsion - dinam, ne gomprenet ket
arezhan, ha gant roue d'hen
ankounac'haat, e lavare dre ma'z
ea: Konsepsion - dinam... Konsepsion
dinam... Ann Introun Person
e gomprenaz, hag ar bobl kristen
ive; n'oant ket en eur dromplet
o lavarret ar Veri'hez, Vari
Mamm da zoue. Ar Veri'hez,
dre he burzudou, a felle dezhi
distruer peger quir eo ar mister
distruer p'var lebez a iou gant
ann iliz dre e'houenn hon Goad
Santel ar Tab. Di IX pa lavare
eo ann artill a feiz kredi eo ar
Veri'hez konsevet heb pec'het.

Burzudou ar pilet hoar.

D'al lun Tisk, 5 a viz ebrel
merc'h ar miliner a zante ennti
he unan unan dre bennag ouz
he foulza adarre d'ar Grott.
Mont a reaz, hag eur maread tud
var he lec'h, Ann Enn a zigeraz
hag ar Vere'hez a zistennaz dirazhi
lun a c'hoar ovel diagent.
Enn diez-ze e c'hoarwezaz ovel diagent
eur burzude braz dirag ann holl
Bernadett, daoulinet dirag ar
Vere'hez, a zale'he gant eunn
dourn eur pilet hoar war eunn
hag a ioa eur penn anezhan
harp eunn douar. Ker sebezit oa
mo lakeaz, heb he gonjal he
daouarn he kroaz var beg ar
rouchen. Guelet a reat ar flamm

a sevel goustadik em ean dre
voastou he bigid. Ann dud a
ioa eno, estonet a velet fement
all, en em lakeaz da grial: he
daouarn a tevi... he daouarn a
tevi... Mes ar bugel ne finve
ket ha ne denne ket he daoulagad
divar ar Vere'hez. Ann dra-ze
a ladaaz eur e'harthenn. Pa
zeuz Bernadett ennti he unan,
goude m'oa eat ar Vere'hez kuit
e velet errad n'oa ket erruet
ann diktira droug gant he daouarn.
Anv'ac'hved ha diveza he
d'ar Verdez d'en em zistenn
da Bernadett

D'ar e'houezek a viz gouere, die

gouel Intron-Varia - Garmes,
Bernadett a glevaz adarre ar vour
benmag oc'h he gervel: Hag hi
enn hent assamblez gant ar
voereb dezhi da diou all ar
Sourd. Abes difennet oa dre enez
urz ar pefet mont mui d'ar
Grott, hag ar jidi a iou karget
da ziouall. Distenn a rejont
eta ho feder dre ar foennog a zo
en tu-all da stur ar Gav; ha
pa errujont var ceun d'ar Grott,
eiz ejont d'ann daoulin da lavaret
eun tve Maria beunag var
greun ho japeled, heb ober var
eiz eunn toullod tud a iou eno
hoaz o pedi. Ann dra-ma
da iou da eiz heur dioc'h ann noz

Kerkent ha m'oa Koumanset ar
chapeled, ar Verc'hez en em zistue-
zaz da Vernadett. Ebr ster a iou
etrez, koulz goude ar bugela zonie
dezhi beza ken tost d'ar Grott evl
er quehou all. Ebr Verc'hez a
vuz hoarze gant tveridigez, mes n'e
zigore ket he muzellou. Goude
beza chomet eur e-hart-heur pre
var dro dirag Bernadett, e saublaz
he fenn evl da lavaret dezhi:
Keravero, hag e pignaz adarre
er baradoz. Ann drivac'hed hag
ann diviza quech oa dezhi d'en em
zistuez, ha biskoaz, eno
Vernadett, n'oa heb he kaer hag
enn dro-ma.

Bernadett, goude mac 'h eanaz
ar Vere 'hez d'en em ziskuez
dezhi. Da e'houde beza bet ann
heur vad da velet ar Vere 'hez ken
aliez a veach, Bernadett a oue ato
humbel, fur, modest ha devot
evel diagent. Daou vloaz all
e chornaz e'hoaz er skol e ti
ar Zeurezet e Lourd, hag epad
ann amzer - ze ne oue nemeur
diz'hemvel dioc'h ar vugale euz
he vad. e'hoari, ebatat ha redet
a rea ive assamblez gant ho. O
veze n'e doa ket ur spuret dreist
e oue pell o tuki leun ha striva
Oha a reaz he fast kenta er
blavez - ze 1858, ann 3 a viz
even diz' gouel ar zakramant.
Sonzal a reat e vije e'hoarvezet
eur burzude bennag eun diz' - ze
mes n'oue quelet netra a nevez

remet eur vere 'h vian devot evel
eun eol oc'h ober he fast kenta.
Hebat e honnez, hag he spuret
a veze dale 'h mat o sonjal er
Vere 'hez. Karet a rea mont d'ar
Grott da bedi pa oueze erwad
e vije nebeut o dud eno. Eit
yellout tremunt he buez pell
d'oc'h trouz ar bed e servich
Doue hebben, ez eaz da gaouent
honnezet Jan - Gildard e Hevers,
ann 8 a viz gouere 1866; bloaz
da bet e ti zeurezet Lourd d'en
em lebat e stad da vant. D'ann
29 euz ar menez inizi e reservez ann
habit. Teur e'hoari - Bernard da
ann hano roet dezhi. Edo neuze o
rer he zri bloaz var' un - ugent

Leit ha ne meo bet leanez eo bet
eur skuer euz ar re gaera. Ab bez
e veze klann, klann braz zoken
avechou, hag e c'houzance ato he
foanion a galon vad hag gant joa
avechou e sonjit e veze o vont
da vevel: He varvin ket c'hoaz,
imezhi, en eur veze hoarzin.
Evel ja'z edo e Gourd, n'e lavare
morse netra divar benn ar jaz
e doa gullet pi'ev em zistueze dezhi
ar Verc'hez, nemet goulennet e
rije diganhi. Karet a rea beza
sioul ha dianavezet. Ar seur
Mari-Bernard, eme unan euz
a leanezef ar gouent, a zo eur
verc'h hag a zo eunn dudi he gullet,
devot eo evel eunn eal, dous evel
eunn oan, dizroug evel eur gouln.
Pa blij gant Doue he lezer e hoarzin
ganeomp. Kement a vad a ra ar
guel imezhi.

Abes Doue ne zaleaz ket da ger-
e ket he ene da vont ganthan e
kompannez ar Verc'hez, d'ar
baradoz. Mervel a reaz d'ar
mere her fast, 16 a viz ebrel
1879, d'ann vad a 38 bloaz
3 miz ha 9 devez, 76 da ket a
drizet vloaz echu e hoer abaoe
m'oa leanez. Kerkent ha ma
kloaz tud kear da tremenet,
e leberjont holl: Ar zanter a zo
marb. Ann anterramant a oue
lezet betek ar zadorn. D'ar siou
d'ar guener ha d'ar zadorn
vintin, e tuaz eunn river
ker braz a dud da lakaat touch
euz ar c'hoer c'hoerledou, imachou
netekennou ha traou all, ma

rentet faout, e doug ann deiz
seotr leanez hag avechou
cheicac'h da ober ann tamm labour
32. iliz Intron Varia. Lour

Ar Vere Jez, evl on euz lavaret
dija, a c'houleone ma vije savet
eur chapel el lec'h m'en em
ziskueze da Vernadett. Situ
pérac, ann c'otrou Lerang eskop
barb, a lakeaz ober eunn entlast
piz ipad tri bloas da neventa, evl
unadit mad ar virionez euz ar burzud
ou. En om glevet a reaz evl ann droze
gant ann c'otrou pyramal persoun
Lourd, gant ar velcin all euz ann
Eskopte ha gant meur a Eskop euz
a Frans. D'ann 18 a viz genver 1862
e skrivasoul lizer da holl gristenid
he Eskopte, da lavaret dezha e

Kride hag e c'hellent ive
m'ar bise kavet mad ann droze gant
Hon-tall santel ar pap, oa e gurionez
ar Verhez Vari, Mamm Doue, en
em ziskuezet da Vernadett Seuberou
ann 18 a viz e honerret hag ann
deiziou varberc'h, abenn trivac'h
quech, e Grott Massabel e kichen
kear Lour. E lizerter e lavare ive
e vije savet eunn iliz var var ar Grott.
Situ petra oue great.

Eunn iliz euz ar re gaura zo savet
gant aluzennou ar belerinet hag
ar gristenien vad. E miz here 1862
e oue koumanset, ann 21 a viz mae
e oue lavaret ann offerenn embi ar
vech Kenta, mes ne oue perrachuet
nemet e 1871. pemp a eta zo ann dro
d'ar cheur, hag hugent all ann daou
gostez d'ann ib. Kurunen ar

Verchez a dal war dro 25 mil
leur. ~~0.5 km~~ estanoer ar Za-
kramant 200 mil leur. Oc hupen
600 banell a zo he moderou. War
dro 30 mil offerenn ha 400 mil kom-
munion a vez he bloas emhi. Hag
evel m'oa kalzre viand d'ar belerinet
ez euz great eunn iliz all hag ou-
thi hag eunn banik izelloc'h e
penn ann tour. Hantet eo iliz ar
Rozera abalamour m'eo savet d'our
mare ma oue kondalet miz hire
da Jutroun Variar ar Rozera gant
hon tad Santel ar pape Leon XIII e
1813. Ar Grott a zo ato evel kent
nemet m'az euz eunn imach d'ar
Verhez, great gant mear marbr
enn he za enn boull m'en em
zistuez da Vernadett. Eunn
roter a zo ive ar Grott, hag eur
gael pe heur c'hill honarn da

Zerra warnn hi. Eur rizenn vean
a 400 froatad a zo great war bord stger
ar Gave, d'ar belerinet da azeza. Etre
ar rizennze hag ar Grott, el leuc'h
m'ido ar ar ganol vilin, ez euz bruna
eur blassem. evit leza essoc'h d'ar
belerinet mont war ho daoulin.
Ar feunteun vuzuduz a zo gallet,
ann tour a red anezhi dre duellennou
Kur hag a ia lar po'h du guiza
e pousinou pe laouerieu great
d'ar belerinet d'em em ubalc'hil,
el laouerieuze, a zo evel kempred
warne ho evit miret na vezot guile
ann dud emhi.

Ar burzudou a gendalc'h
Abel-surt burzudou a zo let
great, e Lourd hag e leac'h all,
e Kenver a rio deuz en em erbe-
det outhu. Ar burzudouze a zo
ken niveruz ma n'e c'heller

mei hoc hounta. Mes, pegen
niveruz bennag eo ar burzudou
a zo bet c'hoas Lourd, ar bed
eo kredi evelato e ve aoual uh evit
dour Lourd, ober eunn naved, pe
eur pelerinach, evit beza sur da
veza pareet dioc'h eur boan.
gorf pe eur c'hlenved bennag.
Ar Ver c'hez, qu'r ean'e vank
morse da zelau hor pedennou
haq da rei diomp hor pedennou
gouennou, mes n'e ro morse nemet
ar peza e ve mad evidomp. Hogen,
ar boan haq ar c'hlenved a zo,
aliez, ar brassa euz ann holl sta
dou. Ha ma n'e blij ket d'ur Ver
c'hez, parca poanion hor c'horf,
e c'hellit beza sur, e rei diomp
grassou mil quech talvoudusoc'h
Mar deo niveruz ar burzudou
freat e kenver ar c'horfou eonver